

SVOBODNA SLOVENIJA

ANO XXXVI (30)
Štev. (No.) 5

ESLOVENIA LIBRE

BUENOS AIRES
3. februarja 1977

Čilenski begunci beže iz rdečega raja

Ko je pred dobrimi tremi leti rdeča republika v Čilu doživela polom, je bil ta dogodek za svet na tej in na oni strani železne zavese nekaj nepričakovane. Prvič se je dogodilo, da je komunizem izgubil oblast, ko jo je imel trdno v svojih rokah. Največje je bilo presenečenje za ljudi, ki so vladali in si niso mogli misliti, da bi jim kdo mogel spodnesti tla.

Ko je s trdo roko začela delati red v deželi vojaška vlada, so se dotlej vladajoči razbežali na vse strani. Mnogo jih je vlada polovila po skrivajskih in poslala v koncentracijska taborišča, kjer so jih po resnih preiskavah ali sodili za zločine, ali pa poslali domov, če niso bili krivi. Druga plast teh ljudi je iskala azil; samo ene skupine ni bilo videti nikjer: borcev, ki bi tvegali svoje življenje v boju proti „reakciji“.

Začelo se je drugo poglavje te tragedije. Kam s temi begunci? Zveza narodov je potom svojega urada za begunske zadeve začela na eni strani pogajanja, da smejo Čile zapustiti skrivajči po poslaništvih, ki jih je bilo na stotine, pa tudi drugi, ki bi hoteli iskati boljše dni izven meja svoje domovine, na drugi strani pa dobiti države, ki bi bile pripravljene nuditi čilenskim beguncem zavetje.

Znani strokovnjak v teh vprašanjih Evdozjij Ravines, ki komunizem pozna iz lastne izkušnje, je napisal o tem vprašanju članek, ki ga je priobčila buenosaireska „La Prensa“, kjer med drugim pravi: „V yseh stvarih, je v komunizmu teorija ena reč, druga, popolnoma različna pa je praksa“. Tako je bilo tudi v tem primeru. Človek bi pričakoval, da bo Rusija in vse pod njenim okriljem živeče rdeče države, z ljubeznijo in hitrico ponudila čilenskim brezdomcem gostoljubje, kakor se spodobi med brati. Pa ni bilo tako! Velika Rusija je obotavljaje ponudila streho tridesetim beguncem. Vzhodna Nemčija je obljubila streho 400 beguncem, sprejela jih je pa le 228, osem ljudi so sprejeli Čehi, tri pa Bolgari. Madžarska je dala streho 314 ljudem. Romunija pa 1149. Titova Jugoslavija je sprejem beguncev odklonila.

So se pa le bolj lepo odrezale „kapitalistične“ države: Zahodna Nemčija jih je sprejela 850, švedska 600, več stotin Švica in zelo veliko Francija, menda 5000.

Drugo razočaranje Čilencev v rdečem rajju je bilo, da jih niso nič lepo sprejeli in da so trdo ravnali z njimi. Solženicin je v francoski televiziji vedel povedati, da so bili čilenski begunci v Romuniji poslani na delo v tovarne, kjer so delali orožje, ki ga je romunska vlada prodajala sedanji čilenski vladi.

Tretje poglavje te zgodbe pa je beg iz rdečega raja. Vse beži proti kapitalističnemu zahodu! Veliki komisar za politične begunce pri Združenih narodi je dal objaviti statistiko o usodi teh beguncev. Ta pove, da je n.p.r. v Vzhodni Nemčiji od 228 beguncev ostalo v juliju 1976 le še 53, drugi so se pretolkli na zapad. Iz Bolgarije so ušli še tisti trije, ki jih je sprejela. Na Madžarskem jih je bilo od 314 le še 46. V Romuniji jih je od 1149 ostalo še 259.

Kuba jih je sprejela 517, od teh jih je ostalo še 111, drugi so ušli v Mehiko ali Venezuelo itd. znak, da jim tudi ameriška oblika komunizma ne prija. Po računih Visokega komisiariata pri Združenih narodih je do julija lanskega leta 80 odstotkov čilenskih beguncev, ki so se naselili v rdečem svetu, poiskalo pot v kapitalistično svobodo. Za zadnjih šest mesecev še ni poročil ali bo onih 20 odstotkov ostalo kjer so ali pa bodo sledili zgledom svojih tovarišev.

Svoj članek zaključuje E. Ravines takole: „Mnogo je elementov, ki dokazujejo neuspehe in polome komunističnega režima. Toda ta primer čilenskih

SOVJETSKE BOJNE LADJE V JUGOSLOVANSKIH LUKAH

Tekmovanje med NATO, se pravi Ameriko in Sovjetsko zvezo za kontrolo Sredozemskega morja se razvija z nezmanjšano intenzivnostjo, da ne rečemo s povečano. O tem, za evropsko bodočnost odločilnem morju smo na tem mestu že ponovno pisali, naglašujoč njegov strateški in gospodarski pomen za ves evropski kontinent. Spraševali smo se, kako je bilo mogoče, da je Turčija kot članica NATO smela in mogla na svojo roko dovoliti sovjetskim bojnim ladjam prehod skozi bosporške in dardanelske ožine.

Toda taka vprašanja, tudi če si jih stavijo članice NATO same, nič ne spremenijo dejstva, da ima Sovjetija danes v Sredozemskem morju več bojnih ladij kot Amerika, ki je bila še pred desetletjem na tem prostoru s pristankom evropskih držav edini gospodar. Toda medtem ko ima Amerika za svoje brodogovje oporišča v lukah članice NATO, Sovjetska zveza takih oporišč nimaa. Imeti bi jih mogla — in jih je že imela, dokler jih egiptovski predsednik Sadat ni zaprl za sovjetske brodogovje — v egiptovskih pristaniščih, ali pa v drugih sredozemskih afriških državah, recimo v Alžiriji, toda vsak se boji sovjetske dominacije, če bi se jim enkrat dovolila uporaba luk. To pa je za rusko brodogovje velik nedostatek, zatorej ni čudno, da se poželjivo in grabežljivo ozira na jugoslovanske luke ob jadranski obali. Bile bi mnogo boljše od onih na afriški obali, ker vodi do njih železniški in cestni dostop iz Sovjetske zveze po suhem, kar je velika prednost.

Ne smemo se zatorej čuditi, da je ob svojem obisku v Belgradu sredi lanskega novembra tovariš Brežnjev trdo pritiskal na jugoslovanskega samoderžca, da mu mora — med drugim — odstopiti večjo uporabo jadranskih pristanišč za sovjetsko vojno brodogovje. Taka zahteva je za sovjetski imperializem v Evropi in na Sredozemlju največjega pomena in jo ima zatorej sovjetski vodilni imperialist vedno v mislih, kadar gre za Jugoslavijo. Kar je v tej zvezi zelo značilno in poučno je to-le:

Mesec dni po Brežnjevem obisku v Belgradu, je poslala mednarodna agencija UPI (United Press International) časopisu po svetu izredno zanimivo vest (kratko in suho, žurnalistično neobdelano poročilo), ki jo je prinesel list The New York Times nekje na srednji strani in jo nekako skrill (kakor ima večkrat navado, kadar gre za vest, ki bi se mogla tolmačiti neugodno za ljubljena Tita). V notici se bere, da je predsednik Tito porinil na stran sovjetskih beguncev in njihovega množičnega bega iz rdečih dežel, brez dvoma ni najmanjši. Ta beg je znak, da je rdeča ideologija v razsulu, kar bo imelo za posledico strašno razočaranje pri svojih pristaših in početek neizogibnega duhovnega poloma. To so znaki, da komunizem začenja izgubljati svojo bitko“.

Mi, ki smo šli na pot izgnanstva in begunstva iz diametralno nasprotnih razlogov, poznamo do dobra probleme človeka, ki zapusti svojo domovino in išče v tujem svetu prostorčka za svojo eksistenco. Vendar je bila v našem primeru ena važna razlika. V pijanosti zmagoslavja nas je svobodni svet gledal z nezaupanjem, češ, nekaj so le morali zakriviti, če beže z doma. Ko so pa rdeči Čilenci prihajali preko meje, jih je vse pomilovalo, od cerkvenih dostojanstvenikov pa do najbolj zagriženih kapitalistov, češ, kakšna krivica se jim godi, ker so se našli v Čilu močje, ki so odločno rekli, da je dovolj tatvin, zaplavljanja, umorov, nasilj in uničevanja domovine.

Kako čudno so dostikrat brušene prizme, skozi katere močni svet, nevreden svobode v kateri živi, gleda na dogodke okrog sebe, kakor da bi se ne tikale njega samega. Kk.

jetske overture za tesnejše vezi z Belgradom in (dobesedno) „zavrgel prošnjo Kremlja za povečanje postrežbe njegovih (kremeljskih) bojnih ladij v jadranskih pristaniščih.“ (...rejected the Kremlin's request to increase servicing of its warships at Adriatic ports).

Jugoslovanski viri te informacije so poudarili, da se je Tito bal, da bi dano dovoljenje sovjetskim ladjam za dodaten dostop v jugoslovanska pristanišča (granting Soviet vessels additional access to Yugoslavia's ports), moglo voditi do ustanovitve sovjetskih pomorskih baz v toplih vodah. Potem govori vest o problemu vstopa sovjetskih bojnih letal v jugoslovanski zračni prostor, in zaključil tako: „Predsednik Tito je odklonil te in druge predloge gospoda Brežnjeva v privatnih razgovorih 16. novembra, za časa uradnega obiska sovjetskega voditelja.“

Ko smo kmalu po sestanku o njem poročali in ga komentirali na tem mestu, smo zapisali, da sta se komunistična tovariša pogovarjala o vse kaj drugem, kot pa je bilo objavljeno v uradnem vestniku. Zgornja novica potrjuje to našo domnevo. Vendar to ni važno. Važno pa je, da kratko poročilo UPI implicitno potrjuje, da prihajajo sovjetske bojne ladje v jugoslovanske luke in so tam postrežene. Če bi to ne bilo res, bi UPI poročilo ne moglo govoriti o „povečanju“ (increasing) oskrbe teh ladij, kakor tudi ne o njih „dodatnem“ (additional) dostopu v jugoslovanska pristanišča.

Neznatno poročilce mednarodne agencije, ki svojih trditvev ne jemlje iz zraka, ampak iz suhih dejstev, pove jasno, da sovjetske bojne ladje v Sredozemlju prihajajo v jugoslovanska pristanišča in da jih tam oskrbujejo.

Kje je po vsem tem ona toliko opevana neodvisnost Belgrada od Moskve, če sovjetske bojne ladje uporabljajo „nevtralna“ jugoslovanska pristanišča na Jadranu?

L. P.

Hrvatskega problema ni mogoče potlačiti

Dasi smo v našem tedniku podrobno poročali in komentirali lanskolejno septembrsko ugrabitev nekega severnoameriškega letala po ustaških hrvatskih emigrantih, se nam ne zdi odveč dati našim bralcem v razmišljanje pismo, ki ga je v zvezi z omenjenim dogodkom poslal londonskemu „Daily Telegraphu“ dr. Ljubo Sirc in ki ga je omenjeni britanski dnevnik objavil v svoji številki z dne 1. oktobra 1976, pod zgornjim naslovom. Dr. Ljubo Sirc piše takole:

Nedavna ugrabitev nekega severnoameriškega letala po hrvatskih ekstremistih in istočasna poročila o Titovih ledvičnih problemih mi narekujejo, da pišem to pismo. Fracionalno nasilje ni samo odvratno, temveč ne reši ničesar. ničesar pa seveda ne reši tudi ne namišljenost, da je titoizem rešil vse probleme in da je vse v redu.

Na drugi strani je tudi res, da se jugoslovanske, vključno hrvatske zadeve ne bodo rešile od zunaj države. Dejansko ni v interesu nikogar, da bi se to zgodilo, kajti, čim bi se vmešale zunanje sile, nihče ne bi mogel prerokovati, kje bo Jugoslavija končala.

To velja tudi za jugoslovanske komuniste, kajti večina od njih noče intervencije, tudi z Vzhoda ne. Toda, medtem ko tako postopajo, pa se silno čudno obnašajo. Okoli leta 1960 se jim je posrečilo navezati še kar dober stik z jugoslovanskim prebivalstvom; toda to postopno izboljšanje je bilo presekano v letih 1971 in 1972, ko so se vrhovni vodje odločili vrniti se k „demokratskemu centralizmu“, t.j. diktiranju od zgoraj. Probleme so potlačili, namesto da bi jih rešili.

Zlasti hrvatskega vprašanja ni mogoče rešavati s potlačenjem, kar je dokazal že kralj Aleksander leta 1929 in predsednik Tito leta 1971. Vzorec za rešitev bi moral biti sporazum z vodjo

Defender a Andrei Sakharov

Recientemente autoridades policiales soviéticas amenazaron a Sakharov exigiéndole que termine su actividad „calumniadora“ contra el régimen soviético. Al conocerse tal amenaza ha comenzado enseguida una campaña en favor del premio Nobel de la Paz y de su lucha por los derechos humanos.

Cuatro escritores soviéticos disidentes telegrafiaron a varios jefes de Estado occidentales, pidiéndoles asumir la defensa del académico y Premio Nobel de la Paz, Andrei Sakharov.

El telegrama, entregado a los corresponsales extranjeros de prensa de esa capital, llevaba la firma de Lidia Chukovskaya, Vladimir Voinovich, Le Kopelev y Vladimir Kornilov.

„Si Sakharov queda reducido al silencio —dicen los firmantes del cable— la paz mundial correrá peligro real“.

El telegrama iba dirigido a los presidentes de Francia y de EE.UU., Valéry Giscard d'Estaing y Jimmy Carter, respectivamente, al canceller germano occidental, Helmut Schmidt y al austriaco, Bruno Kreisky, al Papa, a la reina de Inglaterra y a los monarcas de Suecia y Noruega.

Aludiendo a la advertencia dirigida a Sakharov por las autoridades judiciales soviéticas, quienes le recomendaron: „No prosiga sus actividades calumniadoras contra la URSS, so pena de tener que responder ante ello ante la justicia“. El telegrama añadió que Sakharov se hallaba „en peligro de muerte“.

„La condena de un combatiente por los derechos del hombre y la libertad de la información, significaría la ruptura del convenio de Helsinki y la vuelta a un régimen de arbitrariedad, que amenazaría realmente la paz mundial“, subraya el texto.

„Les rogamos —concluyeron los signatarios del telegrama— utilicen su alta autoridad para defender a Andrei Sakharov“.

Mihajlo Mihajlov spet vznemirja svet

V zadnjem času vnemirjajo kulturni svet preganjanja kulturnih delavcev v komunističnih državah. Tako imajo probleme na češkoslovaškem s protestom petih vidnih kulturnih delavcev, ki so podpisali „Pismo 77“, v katerem zahtevajo izpolnitev kulturnih določb iz Helsinške pogodbe. To so bili dramatik Pavel Kohout, pisatelj Ludvik Vačulík in politiki biv. minister Jiri Hajek, Zdenek Mlynar in Milan Hubel. Te dni je poklicala vse te „disidente“ na policijo in jih „ostro opozorila“. Govori se, da se je češki poslanik obrnil na avstrijskega kanclerja Kreiskega, če bi dal azil omenjenim disidentom, iz česar sklepajo, da bi jih češka država poslala ven. Kreisky je odgovoril, da po določilih morajo oni sami osebno zaprositi za azil. Praški vladni krogi zanjajo seveda, da bi se pečali z mislijo na njih izselitev.

Večjo vznemirjenost pa je napravilo pismo ruskega učenjaka Nobelovega nagrajenca Andreja Saharova, ki ga je izročil 21. januarja ameriškemu advokatu Maringu Garbusu, da ga osebno preda predsedniku Carterju. V njem Saharov prosi, da se Carter zavzame za 15 sovjetskih disidentov, ki trpe po ječah, obenem pa tudi za druge politične pripornike v satelitskih državah, tako za omenjene češkoslovaške preganjane kulturne delavce, kakor tudi za jugoslovanskega Mihajla Mihajlova. „Tu gre za težak položaj, ki ni več znosljiv, ne samo v Sovjetski zvezi, marveč v vsej orientalni Evropi.“

Istočasno pa so štiri sovjetski disidenti poslali pisma papežu Pavlu VI., predsedniku Carterju, predsedniku Francije in Zahodne Nemčije ter kraljem Norveške in Švedske, v katerem jih prosijo, naj „zavarujejo in branijo Andreja Saharova pred sovjetskimi oblastmi“ v njegovem zavzemanju za človeške pravice pod sovjetskim pritiskom. Ta se je povečal ob zadnji izjavi Saharova, da je bila eksplozija bombe v moskovski podzemski železnici provokativno delo sovjetske policije.

Obenem s temi dogodki se je poživilo tudi zanimanje za usodo Mihajla Mihajlova.

Tako pišejo o njem nemški listi kakor Frankfurter Allgemeine Zeitung 17. januarja 1977:

Položaj Mihajlova vzbuja skrb

Kakor poročajo iz Belgrada, znani disident Mihajlo Mihajlov, ki sedi že od maja 1974 v ječi Sremske Mitrovice in je tam začel lanskega novembra gladovno stavko, zdaj že četrtič ponavlja tako stavko ter se nahaja v smrtni nevarnosti. Mihajlov, proti katerega zaporu je ves civilizirani svet protestiral, mora osedeti še pet let. Zakaj stavka, zato, ker hoče izsiliti dovoljenje, da bi smeli zaporniki, med katerimi je tudi neki srbski pravoslavni duhovnik, med seboj vsaj govoriti. To pravico so imeli kaznjenci v takoimenovani „monarho-fašistični“ dobi med obema vojnama, ko je bilo postopanje policije razpito po svoji „grozotnosti“. Kakor vemo, je bila tedaj v zaporih Sremske Mitrovice tolikšna svoboda, da so kaznjenci prirejali med seboj tečaj marksizma-leninizma ter so od tam

(Nad. na 2. str.)

Poleg ureditve odnosov med jugoslovanskimi narodi bi se jugoslovanski umirjenci lahko tudi koristno sporazumeli 1.) da se mora Jugoslavija izmotali iz protizahodne nevtrčnosti in v nevtralnost, ki bi bila morda sprejemljiva tudi za Ruse in 2.) da je treba dati več smisla zasebni iniciativi vsled strahotne brezposelnosti in zveržene produkcijske strukture v Jugoslaviji.

ŠPANIJA V VALU NASILJA

TEŽKA POT V DEMOKRACIJO

Načrt demokratizacije, ki ga izvaja španska vlada pod pokroviteljstvom kralja Juan Carlosa I. in vodstvom ministrskega predsednika Suárez Gonzáleza doživlja hude preizkušnje. Po štiridesetih letih strogega Frankovega režima je prišla svoboda, ki jo (že dolgo tega) organizirani komunisti in drugi levičarji v svoji spretosti skušajo izrabiti v lasten prid. Tako daleč je stvar prišla, da mnogi resno dvomijo v izvedljivost vladnega načrta, kajti bojijo se, da bo sredi vladajočega nereda prišlo do vojaškega udara.

Celotno delovanje podtalnih skupin, katerim je uspelo spraviti na cesto tisoče manifestantov, izgleda naprejenih proti izvedbi demokratične reforme. Ker so vse skrajne levičarske organizacije prepovedane, in se tudi zavedajo svoje volilne nemoči, skušajo doseči prav vojaški udar, ki bi jim dal izgovora za nadaljnje delovanje in pridobivanje prebivalstva za svoje ideale. Kako bodo mogli „upravičeno“ nastopiti proti vladi, ki jo bo demokratično izvolil španski narod. Levičarji so pogoreli že pri referendumu, katerega so se plebiscitno udeležili španci.

Zato tolikšno divjanje. Povod je dal atentat, v katerem je bil ubit levičarski advokat. Potem je prišlo do obracunavanja med levo in desno, do pobojev in uličnih manifestacij. Atentati so si sledili in prišlo je do množič-

nih pouličnih manifestacij. Višek je dosegel pobjed petih milijonov, nakar je bila vlada prisiljena, da je podvzela ostre ukrepe. Ukinila je začasno javne svoboščine in izvedla številne aretacije. Zaprtih je bilo 175 levičarskih aktivistov.

Istočasno je vlada znova objavila svoj odklon do dialoga z gverilci, ki imajo ugrabljene dve vladne osebnosti. Suárez je potrdil, da bodo volitve izvedene pred letošnjim junijem, medtem ko so visoki vojaški funkcionarji pozivali k zavesti, da bi vsak nepremišljen korak (beri: vojaški udar) le škodil Španiji.

Ko pišemo te vrstice izgleda, da vlada krepko drži vajeti v rokah. Izbruhil nasilja so tudi zedinili demokratično opozicijo, ki je spoznala, da more le močna vlada državo pripeljati do volitev. Španija se noče vrniti v čase, ki so pred več kot štiridesetimi leti povzročili državljansko vojno.

Tajska pod komunistično ofenzivo

NEJASNA A TEŽKA BODOČNOST

Le bežno se je zapadno časopisje pomudilo ob spopadu na meji med Tajsko (bivšim Siamom) in Kambodžo, ki je bil v dneh po 29. januarju. Ta dan, v zgodnjih jutranjih urah, je več sto-

zaposlenja ne pravice za izselitev. Tak položaj ga je vodil v obup. Seveda, kakor je jugoslovanska država ravnala z njim, tako je on z njo in ji ni prizanašal. Mihajlo Mihajlov, sin ruskih emigrantov, brani svoje pritikomunistične ideje z zavzetostjo, ki spominja na Dostojevskega in Solženicina. L. 1967, ko je stal pred beograjskim vojnim sodiščem, je opisal položaj v Jugoslaviji: „Majhna skupina ljudi drži v rokah vso ekonomsko in politično oblast.“ Je pa samomorilno, tako govori. V tem tršatem možu z ostro izoblikovanim obrazom gori ogenj, ki se lahko razplamti tudi do samoučinitja. Belgrad se je proti njemu vedno skliceval na zakon. Toda kaj je v komunistični državi zakon? Za jugoslovanske politike bi bilo lahko ta hudicov ris Mihajlova primera razdreti, ne da bi prelomili zakon: l. 1970, ko je odsedel prvo kazen, bi ga lahko pustili v emigracijo. Kar se največ lahko očita Belgradu v Mihajlovi aferi je to, da so Mihajlove besede označili za zločin in ga trdno držé v gotovem pričakovanju novih sporov.

Partijskim vodjem, ki so že od l. 1965 v sporu z njim, bo težko prenehati s takim postopanjem. Toda jugoslovanska vlada ni enobarna. Tam so verjetno tudi politiki, ki jim ni prav, da njihova partija in država neprestano izgublja na ugledu v svetu samo zato, ker nekoč „mašine“, ki jo je sprožila ob „samohodu“ Mihajlova, ne more več ustaviti.

MEDNARODNI TEDEN

SVETA STOLICA je objavila poseben dokument, v katerem izraža svoje negativno stanje do duhovniškega posvečaja žensk. V izjavi papeške Kongregacije za vero, ki je bila istočasno objavljena po vsem svetu, se tudi utemelji, zakaj to stališče, ki izhaja iz cerkvene tradicije, apostolskega zadržanja in Kristusovega zgleda.

V LONDONU je bilo večje število atentatov, ki jih je izvršila IRA (Irska republikanska vojska). Bombe so bile postavljene na ključnih krajih v samem londonskem središču.

ČEŠKOSLOVAŠKA VLADA se skuša na vsak način rešiti nje nevednih disidentov. Osmim glavnim podpisnikom „Pisma 77“ je skušala dopovedati, da je zanje najbolje, če odidejo v inozemstvo. Preskrbela jim je celo že kam: v Avstrijo. Pa ti počejo zapustiti domovine, medtem ko se v raznih zahodnih državah vedno bolj glasijo protesti proti postopanju praškega režima.

tin kamboških partizanov vdrla preko meje v Tajsko in doseglo naselje Aranyprathet. Tam se je pričelo pravo divjanje, in predno so utegnili poseči vmes kamboški obmejni oddelki, je bilo že več hiš v ognju. Napadli so tudi druge obmejne vasi. Nato se je pričel spopad, in rdeči oddelki so bili počasi potisnjeni nazaj proti meji. Koliko je bilo vojaških žrtev, poročila ne povedo. Med civilisti, ki jih je še v spanju prineslo rdeče divjanje, pa je bilo trideset mrtvih; osem moških, enajst žensk in enajst otrok.

Dogodek sam po sebi ne bi imel tolikšne važnosti, če se obmejni incidenti med Tajsko ne bi ponavljali vedno bolj pogosto. Takoj po komunistični zmagi v Kambodži je bilo vidno, da bo težko mirno sožitje med obema državama. Prve čase ni prišlo do večjih poveljav, ker je bil novi režim preveč zaposlen z notranjim preganjanjem, katerega rezultat je podrobno še neznan, a govori se o sto in stotisočih mrtvih. Ko je režim na znotraj odpravil opozicijo, je pa začel počasno živčno vojno na meji s svojim demokratičnim sosedom.

Incidenti so se pričeli pred dobrima dvema mesecema. Tedaj, 23. novembra, so kamboški obmejni stražarji vdrli več sto metrov v tajsko ozemlje, se tam utrdili in obvladali tudi manjše ribiško naselje Bat Hat Lek. Odtlej so se slični posegi vrstili skoraj dan za dnevno. Posledice teh vdorov so bile večasih lažje, brez žrtev, včasih težje, kot požig dveh vasi, poboji civilistov, ropanje in podobno.

Tajska vlada je skušala problem rešiti na miren način. Pričeli so se medsebojni pogovori, da bi se meja jasno določila, če bi problem bil z ozemljem,

sonom zelo aktualne zveščice, ki so izšli pozneje skupno: Duhovno življenje v luči današnje teologije.

Delo za II. vatikanski koncil je napravilo p. Truhlarja za velikega pristaša reform, ki jih je koncil izvajal pod geslom odprtja Cerkev na vse strani, za uvedbo dialoga tako z nekristjani kot z marksisti, za „energično odmetavanje vsega preživelega...“, „za sodobnjenje Cerkev...“ Leto 1965 je skupno s prof. dr. Rafkom Vodešom napisal znani Pogovor pod Kvirinalom in ga namenil za Meddobje (kjer pa ni izšel, pač pa nekaj let pozneje v tržaški Mladiki). V tem pogovoru sta oba naša rimska teologa in pesnika izpovedala svojo vero v radikalne reforme v svetu, ki naj Cerkev požive in pomlade za novo dobo. Tu sta zadelo tudi ob slovensko emigracijo, ki sta ji očitala „obrambo preživelih pozicij... odklanjanje dialoga... nepriznavanja mnogo pozitivnih postavk v današnji Sloveniji“ ter tudi, da je „treba zavreči tudi preživeli antikomunizem.“ S tem sta začela prvo krizo v SKA. Pozneje je Truhlar srbskemu režimskemu listu VUS-u dal intervju (1972), v katerem je naravnost rekel: „Cerkev mora sprejeti temeljne impulze za pravično družbeno ureditev, ki so se rodili zunaj njenega prostora, kot na primer v marksizmu.“ Kmalu po tem sta se oba odpovedala emigrantstvu, začela pisati v ljubljanski liste in se pred leti naselila v Sloveniji.

Oba sta postala najmočnejša opora

Jasnost in jednatost, mir in zrelost. Če boš naletel na pisatelja, ki združuje v sebi te lastnosti, ustavi se in praznuj velik praznik sredi puščave: dolgo časa bo preteklo, preden si boš spet privoščil tako ugodje.

Friedrich Nietzsche

Lz življenja in dogajanja v Argentini

V zadnji številki smo opozorili na stalno aktualnost gverile in njenega delovanja, prav tako kot tudi vladnega boja proti njej. Zadnjih sedem dni je le potrdilo naše tedanje mnenje. Več deset članov prevratnega gibanja je padlo pod streli vojaštva, medtem ko je bomba, postavljena v policijski edinci v Ciudadeli ubila tri policiste in ranila več drugih, tudi civilistov, med njimi otrok.

Tesno povezan s protigverilskim bojem je problem človeških pravic. Zaradi objave članka nekega duhovnika, člana škofovske komisije za to področje, je bil za dva dni zaprt buenosaireski jutranjik La Opinión. Ta vladna poteza je izzvala mnogo protestov s strani drugih dnevnikov in časniških organizacij. Izzvala pa je tudi debato o upravičenosti ostrih oboroženih nastopov proti gverili. Premalo se namreč prebivalstvo zaveda, da Argentina že leta živi v obsednem stanju, in se tudi nahaja v vojnem stanju. Priča temu so številne žrtve, ki dan za dnem padajo na obeh straneh. V tej vojni ni pričakovati, da bi eden ali drugi od nasprotnikov domala spoštoval zadne pravice. Ni to nikakšno opravi-

z razmejtvijo. To je seveda povsem postranska stvar; komunizem v Aziji mora prodirati in meje pri tem nimajo nobenega pomena. Tako je tudi komisija, ki je študirala problema, nehala delovati, ker kamboški predstavniki na zasedanja potem sploh niso hodili.

Vojaško je Tajska organizirala posebne obmejne oddelke, ki so vedno pripravljene poseči, kjer bi prišlo do kamboškega vdora. Ti so tudi 29. januarja potisnili nazaj prvi večji poseg kamboških čet v Tajsko. A to pot so morali priskočiti na pomoč tudi oddelki vojske. Problem s tem prehaja z nivoja obmejnih incidentov na splošno vojaški problem, ko mora Tajska biti pripravljena na vedno bolj številne vdore, katerih obseg stalno raste. Mora biti tudi pripravljena na večjo invazijo. Ni verjetno, da bi prišlo do odprtega spopada med obema državama, ne do prave vojne. Kot v Vietnamu in v sami Kambodži se bolj obnese stalno udarjanje, medtem ko se pripravljajo tla za notranjo gverilo. Skupen nastop obeh teh faktorjev končno pelje do rdeče zmage.

Kakšna bo bodočnost Tajske? Mnogo zavisi od zadržanja svobodnega sveta in od jasnovidnosti domačih vodij. Nekaj je jasno. Kot ostale azijske države (kot ves svet) je tudi Tajska med cilji komunizma. In tam se je napad že začel. Kako se bo končalo, bo povedala bodočnost. Ta je nejasna in bo, kot kaže, kaj težka za Tajsko.

reviji Znamenje, glasilu škofa Grmiča in E. Kocbeka. P. Truhlar je napisal debelo knjigo Leksikon duhovnosti, ki je morda glavno njegovo delo. Toda znan je postal po dveh svojih knjigah: Pokoncilski etos, zlasti pa po drugi Katolicizem v poglavitnem procesu. Ta knjiga na 200 straneh je izšla kot redna Mohorjeva knjiga v 70.000 izvodih ter je prinesla veliko nemira v katoliške vrste. Informira namreč o novih tokovih v Cerkví, o krhanju discipline, rušenju avtoritete, o vseh problemih, ki jih načenjajo „kontestatorji“, o celibatu, duhovništvu nasploh, o papežu in volitvi novih... o pojmovanju biblije, novo razlaganje Vstajenja itd. itd. Okrog sto poglavih s problemi, ki so potrebni reform v smislu novega nemira v Cerkví, ki je znamenje nove pomladitve. S knjigo je vzbudil odpor tudi pri slovenski in hrvaški hierarhiji (škof Jenko, škof Bukatko) in drugih, ter je debata prešla tudi med emigracijo. Tu ga je branil p. dr. Kukoviča, v Rimu pa jezuitski general Arrupe. Vprašanje je, če je bilo potrebno razgrniti pred mohorjani na ta način vse težave Cerkev sedanjega časa, obtožbe njene zastarelosti itd., itd. (široko je razložen holandski katekizem)... zlasti še, ker je vzbudil pri slovenskih komunistih mnogo veselja za opisovanjem razpada cerkvene discipline in disharmonije. Po odmevih te knjige med nami je postalo Truhlarjevo ime znano tudi v emigraciji.

P. Truhlar je bil tudi pesnik. Do-

čilo temu ali drugemu postopanju, pač pa le razlaga, kako stvari stojijo. In verjetno se tudi v bližnji bodočnosti ne bodo mnogo spremenile.

Kar se tiče gospodarskega stanja, se je porast cen nekoliko omilil ob koncu januarja, zlasti če primerjamo hud skok ob začetku meseca. Sam minister za gospodarstvo, dr. Martínez de Hoz je priznal, da je podražitev „neobičajna“ za mesec januar, in da je tudi nekoliko preseglá vladne račune. Vendar ekonomska ekipa vztraja v svoji napovedi, da inflacija letos ne bo preseglá višine 100%. Istočasno pa je tudi izjavil, da upa, da se bo meseca marca že nekoliko poznalo napovedano izboljšanje. S tem je pač hotel povedati, da bo nenehno poslabšanje položaja nekoliko manjše. Resničnega izboljšanja, s čemer mislimo ojačenje kupne moči delavskih plač, še nekaj časa ne bo.

Tudi na gospodarskem področju je pretekli teden prišlo do novega koraka v smeri liberalizacije deviznega trga. Večje ugodnosti so za nabavo deviz za uvoz, kakor tudi za izkupčevanje deviz od uvoza. Prav tako so odpravili dosedanje omejitve za nakup deviz za turizem. Vsaj v tej točki se dosledno izvaja načrt gospodarske ekipe, ki predvideva končno popolnoma svoboden devizni trg. Kar se cene dolarja tiče, je kar ustaljena, potem ko je nekaj časa po malem rastla. Seveda rast cene deviz nima nič opraviti s hudiimi skoki, ki so bili tako v modi pod peronistično vlado.

Istočasno se pripravlja tudi dekret, ki bo reglamentiral zakon o tujih investicijah. Ta predvideva, da bo v sklopu gospodarskega ministrstva ustanovljeno državno podtajništvo, katerega delo bo prav kontrola in pospeševanje vsega, kar bo imelo opravka z inozemskimi investicijami.

Kar pa posebej skrbi vlado in del prebivalstva, so hude poplave, ki jih v svojem zgornjem in srednjem toku povzroča reka Paraná. Več tisoč ljudi je bilo rešenih pred naraslim vodovjem, a stanovanj so uničena in polja še dolgo neuporabna.

„NATO“ SE PRIPRAVLJA na morebitni sovjetski napad. Zato bodo na vsej črti še pred letom 1980 zgradili mrežo radarskih postojank najmodernejših aparatov. Ta mreža bo „pravčasno“ obvestila vsak morebitni sovjetski zračni vdor proti svobodnemu zahodu.

V PERUJU je vlada objavila, da bo do občinske volitve, ki naj bi bile prvi korak k demokratizaciji, šele leta 1978, ko bo deseta obletnica vojaške vlade.

✦ Karel Vladimir Truhlar

2. januarja t. l. je umrl, zadet od možganske kapi, v kraju Lengmoos pri Boznu na Tirolskem, bogoslovni pisatelj in pesnik Karel Vladimir Truhlar, jezuit, upokojeni profesor najpomembnejše katoliške univerze — Gregoriana — v Rimu. 10. t. m. ga je pokopal v Ljubljani nadškof dr. Pogačnik, še z nekaterimi drugimi slovenskimi škofi, poslovlili pa so se od njega provincial slovenskih jezuitov p. dr. Šef, za njim pa podrektor gregorianske univerze, asistent za slovenske province jezuitskega reda in drugi.

Njegov ded je bil Čeh, oče pa železnicař v naših krajih in se je oženil s Kraševko. Sin Vladimir se je rodil v Gorici 3. septembra 1912. Med vojno l. 1915 so se preselili na Jesenice, kjer je sin hodil v šolo, potem pa v gimnazijo v Ljubljani, kjer si je z inštrukcijami pomagal (bil je inštruktor otrok Otona Župančiča), jest pa je hodil na uršulinsko „porto“, pozneje pa v ljudsko kuhinjo. Bil je vedno prvi v razredu. Član dijaškega Orla, pa Marijine kongregacije ter se pridružil prof. Tomcu in njegovim Mladcem. Z njimi je hodil na taborjenje. L. 1933 je stopil v semenišče in ga je prof. Aleš Ušeničnik smatral za enega najboljših učencev. Zato ga je poslal v Rim, odkoder je po sedmih letih študija prišel z doktoratom v Ljubljano in še mlad postal spiritual v semenišču. Kot tak je ma-

ja 1945 zapustil Ljubljano in bil nato v Italiji v Pragli, kamor se je naselilo ljubljansko bogoslovje, zopet spiritual in profesor dogmatike in mistike. Leta 1946 pa je vstopil v jezuitski red in postal že l. 1949 docent na Gregoriana, kjer je ustanovil novo inštitut za asketiko in mistiko, stroka, ki doslej ni imela stolice. L. 1956 je bil že redni profesor in kot tak je dočkal upokojeitev. Zadnja leta je živel v Ljubljani (v Borovnici) in se posvečal pisateljevanju.

Bil je prvenstveno bogoslovni pisatelj. Čez deset knjig in nekaj sto razprav in člankov je napisal v najpomembnejših svetovnih bogoslovnih revijah in mnogih jezikih. Poleg v slovenski — pisal je prva leta lepe študije v argentinsko Meddobje —, je pisal v latinščini, italijanščini, francoščini in nemščini, prevodi pa so izhajali tudi v angleščini, holandsščini, pa v španščini ter drugih jezikih. Bil je slovenski bogoslovec, dozdaj za največjim svetovnim slovesom. Nekaj naslovov knjig iz rimske dobe: O mističnem izkustvu, Anatomije duhovnega življenja, Teološki problemi laikov in duhovnikov, Izkustvo Kristusa, Religiozno izkustvo Solovjova in Teilharda, itd. Sodeloval je pri pripravah za II. vatikanski koncil in na njem v sekciji za laičkat-redovništvo-svet. Za časa koncila je izdajal z louvainskim profesorjem Thil-

ber pesnik. Izšel je iz dijaškega žara, potem Naše zvezde in Mentorja ter končno mojega Doma in sveta, prav tako kot Karel Mauser. Toda kot pesnik je dozorel šele v emigraciji, ko je v Rimu napisal dve zbirki, ki sta izšli pri Slovenski kulturni akciji: Nova zemlja (1958) in Rdeče bivanje (1961). To so pesniško visokovredne stvaritve, ki so poglone iz duhovne enotnosti zemlje in neba, iz sodobnega človeškega gledanja na svet, ki duhovno živi iz sodobnosti, iz Kristusa in Neskončnosti, ki je Bog. Po prihodu v Ljubljano je tam izdal obe zbirki skupno pod naslovom V dnevih šumi ocean, in si je dal pisati uvod Edvardu Kocbeku. Menda je izdal še novo zbirko Luč iz črne prsti, ki je pa ne poznam. Kot pesnik bo ostal tako v emigrantski kot domovinski književnosti veliko ime ob strani svojemu stanovskemu tovarišu p. V. Kosu, misijonarju na Japonskem.

Razumljivo je, da se je ob letu jubilejev naših pisateljev lotil raziskavanja njegovih odnosov do Boga, do Absolutnega, do Neskončnosti in zagrnega življenja. Tako se je v svojih razpravah o Prešernu, o Cankarju, Gradniku, Kosovelu in Ketteju dotaknil njih vernosti in ugotovil pri vseh vero v nesmrtnost duše, v Boga in njih direktno pesniško doživljanje Absolutnega. (Revija Znamenje 1976). S tem je podrl tako Cankarjev kakor Kosovelov „dialektični materializem“, kot ga uradno razglša sedanji režim. Ko se je

Novice iz Slovenije

ZELENICA — Na Zelenici je 11. januarja plaz zasul skupino učencev in dva učitelja šolskega centra Iskra iz Kranja, ko so bili na izletu. Šest učencev so takoj rešili tovariši, dva učitelja in štirje učenci pa so ostali v plazu. Reševalci so kmalu našli štiri ponesrečence, vendar že mrtve, dveh pa do 12. januarja zvečer še niso našli.

BEGUNJE — Farma v Poljčah, kjer med okoli 200 krav mlekaric, spada med najboljše v Sloveniji in vsej Jugoslaviji. Lani so namolzli 1.368.868 litrov mleka, kar da povprečno na kravo 6.565 litrov. Dosežena povprečna mlečnost spada med najboljše na svetu. Farma je zato tudi ena redkih, ki pri mleku lani ni imela izgube...

SLOVENSKA BISTRICA — V bistriškem gradu so začetek januarja odprli razstavo profesorjev in učencev katedre za likovno umetnost Pedagoške šole iz Maribora. Razstavili so 38 slik, ki so jih naredili na lanskeletni umetniški koloniji pri Treh kraljih na Pohorju.

LJUBLJANA — Slovenija ima med vsemi republikami najmanj turističnih prospektov za tujino. Sedaj pripravljajo gradivo za splošni prospekt Slovenije, ki ga nameravajo v kratkem izdati v 600.000 izvodih.

PTUJ — Gradbišče hidroelektrarne Srednja Drava II v Forminu na Ptujskem polju je 11. januarja spet zaživel. Delavci nadaljujejo z deli na jezcu, strojnici in obeh kanalih. Do novembra bodo dela zaključena in tedaj bo Formin začel delovati. Letna zmogljivost hidroelektrarne bo okoli 580 milijonov kilovatov.

LOŽ — Letos bo Lož praznoval 500 letnico ustanovitve mesta. Ob tej priložnosti bodo proslavili obenem še 90 letnico gasilskega društva Lož, 50 letnico gasilskega društva Iga vas in 100 letnico godbe na pihala iz Loža.

LJUBLJANA — Osrednja točka koncerta Slovenske filharmonije 10. januarja je bila prva javna izvedba švarovega koncerta za violino in orkester (Dodekafonija II.) s Tomažem Lorenzom kot solistom. Poleg tega so filharmoniki pod taktirko Uroša Lajovica zaigrali še Debussyjev „Preludij k favnovemu popoldnevu“ in Respighijeve „Rimske pinije“. Ta del je bil najboljši in je občinstvo izsililo ponovitev zodnjega stavka „Piniji“.

MARIBOR — Mariborska univerzitetna knjižnica bi rada več denarja, kajti njeno poslanstvo je zaposlitev praznine v znanstveni in strokovni literaturi v severnem delu Slovenije. Toda dotacija je v letu 1976 ostala ista kot prej, ko knjižnica še ni bila univerzitetna.

po takem predavanju o Cankarju y Trstu vračal domov, ga obmejna policija ni pustila v Ljubljano, mu odvzela potni list in ga šikanirala, kar je imelo odmev tudi v inozemstvu (Frankfurter Allgemeine 24. 6. 1976). Tudi sicer se je v Ljubljani čutil oviranega. Kakor vem iz privatnih virov, je spoznal, da je šel predaleč v „dialogu“ in „pokristjanjenju marksizma“. Čutil se je pregnanega. Umaknil se je iz Ljubljane v Innsbruck, in od tam v Bozen, kjer ga je zadela kap. „Verjetno zaradi živčne napetosti teh mesecev in neveselosti v domovini. Saj mu je škof Grmič odklonil izdajati pri Mohorjevi knjigi njegovih omenjenih esejev.“

To je zadnje, kar vemo o njem. Pogreb je pokazal, da ga je Cerkev po svojih predstavnikih visoko cenila kot teologa. Emigracijo je kulturno obogatila z lepimi esei in pesmimi. Delo doma bodo ocenjevali drugi. Zanimivo za vse pa je, kako je p. Truhlar od borbenege tomčevskega mladčevstva prešel na linijo križarstva (str. 27 Katoličizem...), med „kontestatorje“, se je vrgel v „odprtje Cerkev“ in v „vrenje novega duha“, poizkusil „dialog s komunisti“ in doživel tik pred smrtjo — razočaranje...

Iz „nemira“, ki ga je smatral potrebnega za rast Cerkev in za pot k Absolutnemu, je našel mir v Bogu, s katerim je tesno živel vse življenje, kot je pel: „Ko sem zaklical — po Živi Vodi, — je bil moj glas — že poln — njene brezmadežne — sile.“

Tine Debeljak

LJUBLJANA — Najdražje mesto v Jugoslaviji je Koper, temu sledi Gospič potem pa še Ljubljana, Maribor, Zagreb, Beograd. Najceneje se živi v Strumici v Makedoniji.

LJUBLJANA — Po raziskavah slovenskih „sindikato“ je v Sloveniji zaposlenih 100.000 oseb iz drugih krajev Jugoslavije, prav toliko pa naj bi bilo Slovencev na delu v „kapitalističnih državah“. Te migracije so zaradi „standarda“, je dejal predsednik Centralnega komiteja Zveze komunistov Slovenije Franc Popit. Od teh 100.000 delavcev z juga, se jih polovico ne namerava več vrniti v svoje kraje. Živi pa 30 odstotkov teh delavcev v samskih domovih, 14% v barakah, 5% sploh nima stanovanja, 17% jih je podnajemnikov, 15% pa ima že svoje stanovanje. Največ delavcev je iz Bosne in Hercegovine (46%), 34% pa iz Hrvaške. Zaposleni so največ v gozdarstvu, industriji, rudarstvu, kmetijstvu in gradnji.

Umrli so od 31.12.1976 do 13.1.1977

LJUBLJANA — Rezka Gašperlin r. Grad. Frančiška Miklavčič r. Brojan; Slavko Krek; Viktor Pogačar, up. e. elektrotehnik; Anton Putrich, b. gostilničar; Frančiška Pišot r. Miklič, 88; Josipina Kobau; Ivan Modic, up. strojevodja; Vlado Kramaršič; Marija Nevečny r. Petrovič, 87; Ivanka Bernard r. Tavčar; Marija Korenini r. Logar; Vida Aceto, up.; Antonija Korele, up.; Ivanka Koch r. Vulč, 89; Ivan Jovan, up. obrtnik; Jožefa Ježek r. Rudolf; Regina Kalan r. Ferlež, 94; Anton Pogorelec, up.; Joško Sovinc, pravnik; Amalija Pregelj r. Hmelak, 89; Jožica Blaznik r. Jerkič, 87; Frančiška Dovjak r. Kunstelj; Martin Mole up., 77; Jožefa Babšek, up.; Ana Remic, up.

RAZNI KRAJI — Leopold Pogljajen, jamomerec, 79, Laško; Marija Mrak, Virmaše; Anton Zupanc, up., Maistrov borec, Brod; Rudolf Kokalj, 83; Petelinje. Ivana Antončič, 70, Rakek; Franc Kralj, up., Celje; Mici Žagar r. Grad, b. gostilničarka, Črnuče; Jože Pirnat, b. gostilničar, Višnja gora; Angela Vidmar r. Gašperlin, Domžale; Jože Šilc, up. prof., Maistrov borec, Celje; Leopold Govekar, up. župnik v Skaručni, pokopan v Smledniku; Simon Primožič, 85, Pristava. Marjeta Kočvar r. Geršič, posestnica, Grabovec pri Metliki; Pavla Merlah r. Peterlin, Laško; Mira Frgle r. Medica, 100, umrla v zavetišču sester Vincencija Pavelskega v Voloski, pokopana v Ljubljani; Simon Dobernik, up. učitelj, Maribor; Lovro Kuharič, 99, Ljutomer; Georgina Conc, 90, Rogaška Slatina. Jože Vesel, Gotna vas; Hinko Rus, 78, up. rudniški strojevodja; Anton Gruden, 79, Novo Polje-Lj.; Anton Sicherl, vrtnar, Domžale; Gvido Žitnik, up. knjigovodja, Brod; Pavla Peternel r. Orešnik, Celje; Ivana Žagar, Gameljne; Terezija Mulec, Korenova mama, Žerovnica pri Cerknici; Alojz Vrečar, poštni up., 68; Marjana Gerdina, Prevalje pod Krimom; Jože Uršič, up. veterinar, Ivančna gorica.

Umrli je prof. Stanko Cajnkari

Iz Ljubljane je dospela vest, da je tam v ponedeljek 17. januarja umrl bogoslovni profesor Stanko Cajnkari, štajerec, doma od Sv. Tomaža pri Ormožu. Učakal je starost 77 let, ker se je rodil leta 1900.

Pokojni prof. Cajnkari je bil in bo še ostal sporna osebnost v slovenski Cerкви. Pred vojno, med vojno in po njej je hodil svoja pota, ki so šla zmeraj vstric s komunistično partijo. Študiral je v Parizu in od tam prinesel s seboj nekaj idej, ki so razburile duhove na Slovenskem. Saj se je, poleg predavanj na mariborskem bogoslovju in pozneje na ljubljanski bogoslovni fakulteti, zmeraj ukvarjal tudi s pisateljevanjem in pisanjem v razne revije. Sprva v Kocbekovo Dejanje, pozneje po vojni pa v Našo pot, ki jo je dolgo časa tudi urejeval in sam vanjo največ pisal, nazadnje v Znamenje. Po vojni je bil med pobudniki duhovniškega Cirilmetodijskega društva. Bil je tudi v odboru celjske Mohorjeve družbe.

Že iz teh nepopolnih oznak je razvidno, da je bilo njegovo mesto v slo-

Maša zadušnica za Karla Mauserja

Na povabilo Društva slovenskih protikomunističnih borcev se je v petek, 28. januarja zvečer pri sv. maši zadušnici ob osmini za raj. Karla Mauserja v cerkvi Marije Pomagaj v Slovenski hiši zbrala velika množica rojakov. Med drugimi so bili navzoči: predsednik Narodnega odbora za Slovenijo Miloš Stare z gospo, predsednik Zedinjene Slovenije Marjan Loboda, predsednik Slovenske Kulturne Akcije dr. Tine Debeljak z gospo, predsedniki slovenskih domov in organizacij, protikomunistični borci in številni prijatelji in častilci raj. Karla Mauserja. Zlasti je bilo mnogo slovenske mladine.

Sv. mašo je daroval dr. Alojzij Stare, ki nam je v svojem cerkvenem govoru po evangeliju povedal tele lepe misli: „Zbrali smo se k sv. maši — osmini za rajnim pisateljem Karlom Mauserjem. Kot ena družina, čeprav še pod močnim vtisom smrti, se bomo s Kristusom, Učlovečeno Besedo, obrnili k Vsemogočnemu Bogu s pristrčno zahvalo in s tremi prošnjami.

Brezmejna zahvala naj velja Bogu, ki nam je dal pisatelja Karla Mauserja. Zahvala za njegove mnogovrstne talente, med katerimi sta bila zlasti obudovanja vredna njegova ljubezen do slovenske in božje besede. S tema talentoma je neprestano sodeloval. Sadovi teh je lepa vrsta knjig, ki jih je napisal, so številni govori, ki jih je govoril, so mnogi članki, ki bogate naše revije. Lepo, domačo besedo, ki je bila vsake mu jasna, pa je pokrepil z božjo besedo. Božja beseda mu je bila silno domača. Dobro jo je poznal, rad premišljeval. Znal jo je postaviti na pravo mesto.

Zahvali pa pridružimo prošnje. Prošnje iz srca do srca. Prva naj bo ta, da bi Bog, ki v svoji previdnosti vse modro in krepko ureja, rajnega pisatelja čimprej, če ga še ni, poklical v nebeško srečo. Tu na zemlji je iz dneva v dan rasel v veri, upanju in ljubezni. V večnosti naj se mu vera spremeni v gledanje, upanje v gotovost, ljubezen pa naj dobi nove razmahe, nov žar. Druga prošnja naj velja za nas, ki smo tu ostali, da bi rajnega posnemali v ljubezni do božje in slovenske besede. Božja nas bo povezovala z Bogom, slovenska pa z brati in sestrami po svetu. Tretja prošnja pa naj vse zajame, rajnega pisatelja, ki je že dokončal tek zemljskemu življenju, in nas, ki smo še med potniki, da bi se nekoč zbrali pri Bogu, v nebesih, kjer ne bo več smrti, več ločitve, več trpljenja, ampak samo veselje, sama sreča, trajen mir, življenje brez meja.“ Med sv. mašo je bilo ljudsko petje. Berili sta brala ga. Mirjam Rantova in Marjan Loboda. Pri darovanju pa so prinesli darove gđ. Tonči Vesel, dr. Tine Debeljak in Slavko Urbančič. K sv. obhajilu, ki so ga navzoči darovali za rajnega, je pristopila skoraj vsa cerkev.

Po sv. maši še je množica rojakov podala pred spomenik junakov na dvorišču Slovenske hiše, kjer je dr. Stare opravil molitve za raj. Karla Mauserja. Nato je v imenu protikomunističnih borcev spregovoril Miha Benedičič, ki je v vznesenih besedah orisal veliko delo, ki ga je rajni Mauser opravil za slovenski narod. Večkrat nas je obiskal v Argentini in smo tedaj bili deležni nje-

venskem kulturnem prostoru med tistimi kristjani, ki bi jih danes označili kot „kristjane za socializem“. Tega tudi ni skrival, ker je bil prepričan v pravilnost svojega gledanja. Sprva je bil prijatelj in sodelavec Edvarda Kocbeka. Ko je Kocbek pozneje spremenil svoje gledanje na povojno stvarnost v Sloveniji, mu Cajnkari ni sledil; ostal je trdno na svoji poti.

Izreči sodbo o njegovem delu je še prezgodaj. Nihče ni še pregledal in ocenil njegovega literarnega, znanstvenega in publicističnega dela, ki ni bilo majhno. Zgodovina bo presodila, v čem je bil predhodnik časov in v čem je šel predaleč ali vstran s prave poti.

Pogrebni obredi so bili v ljubljanski stolnici v sredo 19. popoldne; opravil jih je ljubljanski nadškof Jože Pogacnik. Pokopali so ga v njegovem rodnem kraju pri Sv. Tomažu na Štajerskem. Za prof. Truhlarjem je to že drugi znanstveni delavec, ki ga je izgubila slovenska Cerkev v tem letu.

K. H. — Katoliški glas

govih številnih obiskov in njegove besede. Razumel je nas starejše pa tudi mlade, mi pa smo razumeli njega, ker je govoril preprosto in iz duše in ker smo čutili, da iz njegove besede veje zbrala velika množica rojakov. Med drugimi so bili navzoči: predsednik Narodnega odbora za Slovenijo Miloš Stare z gospo, predsednik Zedinjene Slovenije Marjan Loboda, predsednik Slovenske Kulturne Akcije dr. Tine Debeljak z gospo, predsedniki slovenskih domov in organizacij, protikomunistični borci in številni prijatelji in častilci raj. Karla Mauserja. Zlasti je bilo mnogo slovenske mladine.

Po tem govoru so navzoči izmolili še Očenaš za pokoj duše rajnega. Nato je v tišini lepe poletne noči zadonela pesem „Gozdlič je že zelen“. Bila je to resnično lepa počastitev spomina dragega in vsem tako ljubega Karla Mauserja ob osmini njegove smrti.

ŽALNA SEJA DSPB

Po maši zadušnici in komemoraciji dne 28. januarja so se odborniki Društva

Zadnji trenutki Karla Mauserja

Iz pisma Jožeta Melaherja iz Clevelanda z dne 20. januarja 1977.

„Kot sem sporočil, je bil 18. januarja operiran. Prejšnji večer smo bili še čez 9. uro zvečer pri njem č. gg. Božnar Jože in Simičič Jože od sv. Vida in jaz. Božnar mu je podelil oz. mazilil s sv. oljem. Mauser je bil izredno miren in pripravljen na vse. Po bolniški sobi je hodil sed in tja in nam s trdno, mirno besedo razlagal svoje stališče v javnem življenju in kako naj ravnamo, če njega le več ne bo. Tudi to je rekel: Vem, če mi molitev tolikih duhovnikov in mojih prijateljev ter pripravnih v nebesih od Barage in Rožmana ne morejo pomagati, potem je takšna božja volja, da prihrani meni in moji družini veliko trpljenja. Tukaj bom pustil veliko prijateljev, a še več jih bom tam srečal.“

Zelo mirna in Bogu vdana je tudi Mimi, da sem res oba občudoval. Končno je tako izgledalo, da nam ona dva morata dajati pogum.

Operacija je bila huda. Začeli so ob 8. uri zjutraj in je bil ob 4. uri še vedno na operacijski mizi. Srce ni hotelo poprijeti in zdravniki so že skoraj obupali, da bi ga mogli ohraniti

Zadnje pismo pisatelja Karla Mauserja slovenski mladini v Argentini

Nedavno umrli slovenski pisatelj Karel Mauser je 8. januarja t.l. odpisal Lučki Pavšerjevi na njena božična in novoletna voščila naslednje vrstice, namenjene tudi „vsem mladim“ v Argentini:

Draga Lučka!

Iskrena Ti hvala za Tvoja voščila. Prišla so prav v času, ko se pripravljam na težko operacijo. V torek 18. januarja bom v Montt Hospital operiran na srcu. Angleško rečeno: „open heart“ operacija. Napravili mi bodo dve novi žili, ker sem sicer v nevarnosti, da moje življenje ne bo dolgo. Upam, da prestanem, računam pa tudi na to, da me Bog pokliče s tega sveta. Povej vsem mladim, da tudi v tej uri mislim nanje

tva Slovenskih protikomunističnih borcev v Argentini zbrali v prostorih Slovenske hiše k žalni seji za rajnim predsednikom Zveze društev slovenskih protikomunističnih borcev Karlom Mauserjem. Sejo je začel starešina DSPB Slavko Urbančič z Očenašem za pokoj duše rajnega ter je orisal njegovo delo v korist slovenskih protikomunističnih borcev in slovenske politične emigracije. Prebrano je tudi bilo zadnje pismo, ki ga je rajni pisal odboru in članstvu društva, ko je odšel v bolnišnico. Tajnik Rudi Bras je prebral sožalni pismi, ki sta bili odposlani pokojnikovi ženi gospe Mariji in bratu Otmarju. Tudi je bilo na tajnikov predlog sklenjeno, da se v spomin na rajnega Karla Mauserja daruje Rožmanovemu zavodu v Adrogeju znesek 5000 pesov. Starešina Urbančič je nato zaključil žalno sejo.

pri življenju. Končno se jim je le posrečilo, da so z neko posebno pripravo pomagali k bitju srca in so ga prepeljali v posebno sobo „intensive care“, kjer je stalno pod nadzorstvom.

Zadnje sporočilo, ki sem ga dobil pred pol ure: Stanje se izboljšuje in zdravniki imajo vedno več upanja. Jutri, v petek, mu bodo odstranili tisto pripravo, ki pomaga poganjati srce. Zdravniki pravijo, da srce dobro sodeluje, vendar bo zopet kritičen trenutek, ko mu bodo odstranili tisti aparat. Božnar je bil pri njem, ga je poznal in mu z očmi dal vedeti, da ga razume. Nocoj gre zopet k njemu in me bo ob 7. uri zvečer poklical. Jaz bom nato poklical msgr. Kunstelja, ki je danes prišel v Bridgeport, Pennsilvanija, kjer bodo pri cerkvi sv. Križa odkrili ploščo dr. Farkašu. Kunstelj ni nameraval priti v Cleveland, ker niti ne ve, kaj je z Mauserjem.

Neverjetno veliko ljudi se zanima, kako je z Mauserjem. Pri meni neprestano kliče telefon v pozne ure ponoči. Bolj je pozno, bolj se tudi jaz ustrašim vsakega klica, kaj če je iz bolnišnice.

Čim bo izven nevarnosti — čez dva ali tri dni — bom sporočil.“

in molim zanje. Daj še ti! Če ostanem pri življenju, se bom še oglašil, če pa ne, boš tudi kako zvedela. Pozdravi mi vse Tvoje in vse, ki jih srečaš. Za vse molitve bom hvaležen.

Kritičen čas po operaciji bo kak teden. Moja žena bo o poteku gotovo koga obvestila. — Vedi, da bom zelo vesel, če se še oglasiš! In Te prosim, če sporočiš dan moje operacije tudi ostalim v Castelarju. Ne morem vsem pisati, čeprav bi rad.

Bog blagoslovi Tebe, očeta, mater in vse ostale. Ostanete v mojih molitvah kakor želim ostati jaz v Vaših.

Z iskrenimi pozdravi

Tvoj vdani
Mauser Karel

Clev; jan. 8-1977.

Družabna prireditve revije „Duhovno življenje“

V nedeljo 30. januarja je bila na Pristavi v Castelarju vsakoletna družabna prireditev verske revije „Duhovno življenje“ in ima ta nedelja zato pridevek „nedelja verskega tiska.“ Revija izhaja v Argentini že 44 let in družijo Slovence, ki so se naselili v tej državi po prvi in tudi drugi svetovni vojni. S to prireditvijo prijatelji in braveri gmotno n moralno podprejo revijo.

Nedeljsko jutro je bilo hladno, kar nenavado za ta čas, saj smo zadnje tedne prenašali visoko vročino in se je marsikomu prileglo hladno vreme. Ko so dopoldanski obiskovalci zasedli pristavski bogoslužni prostor, je pristopil k oltarju g. Boris Koman. Pri pridigi je svetopisemske besede iz nedeljske liturgije povezal z današnjim praznikom verskega tiska. V časih, ko imajo javna občila tako moč, Cerkev ne more in ne sme teh zanemariti, če hoče uspešno širiti božji nauk med ljudmi. Tudi verniki, ki sicer spolnjujejo svoje dolžnosti, hodijo redno k sv. maši in zakramentom, nimajo možnosti, da bi v svojem verskem življenju napredovali. Med javnimi občili ima za nas tiskana beseda največjo važnost. Zato je potrebno, da jo podpiramo in pokažemo razumevanje pri tem strošku. Potrebno je, da sodelujemo z uredništvom s pravično kritiko. In ne nazadnje seveda — da preberemo to, kar podpiramo, saj drugače tisk ne doseže svojega namena.

Posebno važno je periodično izdajanje verske besede ker tedensko ali mesečno skrbi, da božji nauk ne zamre v nas, ampak je stalno na površju naše zavesti. V tem pogledu ima periodični tisk večjo važnost in pomen kot pa knjižne izdaje. Zato prosimo, da bi Bog še naprej podpiral pisce, jim jasnili pogled in ohranil pri zdravju, ter da bi našli novih in mladih moči, ki bi zagotovili obstoj revije še dolgo let.

Po sv. maši so obiskovalci posedli okoli miz in dekleta in fantje so postregli z okusnim kosilom. V prijetni družbi in prijateljskem pogovoru je popoldne hitro minevalo. Prihajale so nove skupine in večale omizja in končno zasedli vse pripravljene prostore. Otroci pa so radi sodelovali pri prireditvi, s katero je zagotovljena tudi njim božja beseda in pridno pomagali pri prodaji srečk za srečolov z lepimi dobitki.

Proti večeru pa so bila žrebanja. Prvega so bili deležni vsi tisti, ki so plačali naročnino za leto 1977. Izžrebani so bili: Franc Avguštin, ga. Mirjam Rant, gđ. Marija Štern, Jože Tušek, Anton Nose, ga. Marija Maček, Franc Zurec, Jože Žakelj Karel Lisjak, Jože Skale.

Na vrsti so bili potem otroci, ki so v preteklem letu pisali v „Božje stezice“. Zreb je določil: Moniko Tomazin, Jožico Malovrh, Metko Magister, Danijela Grohar, Marjano Pirc, Moniko (Nad. na 4. str.)

DRUŽABNA PRIREDITEV REVIE „DUHOVNO ŽIVLJENJE“

(Nad. s S. str.)

Vitrih, Danija Zagar, Andreja Mehle, Sandro Malovrh, Jadranko Ovčjak.

Vsi prisotni so pri vstopu prejeli številko, s katero so sodelovali pri naslednjem žrebanju. Nagrajene so bile številke 4074, 4111, 4540.

S tem je bil uradni del končan, a ljudje so še posedeli in se v večernih urah zadovoljni razhajali, ker so po eni strani prebili dan v prijetni družbi, po drugi strani pa s svojo udeležbo tudi podprli našo versko revijo „Duhovno življenje“.

GB

SLOVENC V ARGENTINI
Osebnosti:

Ob sklepu številke smo dobili vest, da je dne 1. februarja dopoldne umrl prof. dr. Srečko Baraga po težki bolezni v Hospital de Clínicas.

Krst. V družini prof. Tineta Vivoda in prof. Marjane r. Hribar se je 6. januarja rodil sinček, ki bo pri krstu prejel ime Anton Martin. Srečnim staršem naše čestitke!

Krst. Krščen je bil Leonard Ariel Zarnik, sin Ivana in ge. Marije roj. Pirč. Botrovala sta Miha Zarnik in ga. Anica Zarnik roj. Pirč. Krstil je g. Andrej Zarnik. Čestitamo!

Umrla je v Slovenski vasi, v nedeljo dne 30. januarja 1977, gospa Marija Bole roj. Eržen.

OBVESTILA**NEDELJA, 13. februarja:**

V Slovenskem domu v San Martinu ob 10 sestanek naraščajnice SDO. Vabljenje deklke od 11. do 15. leta.

SOBOTA, 19. februarja:

V Slomškovem domu pustna veselica s sodelovanjem orkestra „Triglav“.

NEDELJA, 6. marca:

V Slovenskem domu v Carapacha-uy tombola.

JAVNI NOTAR**FRANCISCO RAUL CASCANTE**

Escribano Público

Cangallo 1642 Buenos Aires

Pta. baja, ofic. z

T. E. 35-8827

MEDNARODNI TEDEN

BRAZIL se nahaja v kočljivem položaju. Nedavno je z Nemčijo podpisal pogodbo o atomskem sodelovanju, po kateri bi Nemci zgradili v Brazilu osem jedrnih elektrarn in državo opremili z vso potrebno tehnologijo. To pa ni več Zdrženim državam. Mondale je na svojem obisku v Nemčiji v glavnem obdeloval to stvar. Brazil ima tudi z ZDA posebno pogodbo o vojaškem in gospodarskem sodelovanju, katero bi ZDA verjetno ukinile, če bi prišlo do večjega sporazuma. Sedaj skušajo vsi najti kako srednjo pot, da bi bil volk sit in koza cela.

NORVEŠKA je odkrila obširno špijersko mrežo v prid Sovjetski zvezi, v katero je bilo zapletenih tudi pet sovjetskih diplomatskih predstavnikov in en poročevalec agencije Tass. Seveda je bilo vseh šest nemudoma izgnanih nazaj v Moskvo.

SAHAROV gre precej na živce moskovskim vladarjem. Zato ga je sovjetska policija pred kratkim poklicala, in mu zagrozila z ječo, če ne preneha s svojim „rovarjenjem proti državi“, kakor oni značijo njegov boj za človeške pravice. Takoj se je organizirala kampanja v obrambo Saharova, in se je celo ameriška vlada javno potegnila za Nobelovega nagrajenca.

RODEZIJSKI gverilci so, takoj potem, ko je Ian Smith odklonil angleški načrt, izrazili svoj namen, da razširijo vojaško delovanje. Sedaj imajo zaslombo praktično vseh afriških držav, ki ne

ločijo jasno nacionalistični boj od komunističnih načrtov. Rodezijska vlada pa je v borbo vpoklicala novih mož, pa priznala, da njeni oddelki niso dobro oboroženi napram gverilskim tolpom.

AMERISKI PODPREDESENIK je zaključil svoje potovanje po evropskih državah in Japonskem. Državni tajnik Vance pa je izjavil, da so ZDA pripravljene obnoviti diplomatske (in seveda trgovske) zveze s Castrovo žubo.

V ZDRUŽENIH DRŽAVAH doživljajo hudo zimo. Mraz in snežni zameti so praktično paralizirali vzhodni pas, kjer je obilo prevoznih in zveznih težav, pa je bilo tudi veliko število mrtvih.

Po športnem svetu

ARGENTINSKI avtomobilski dirkač Carlos Alberto Reutemann je po prvih dveh tekmovanjih za svetovno prvenstvo na prvem mestu. V Buenos Airesu je v začetku januarja zasedel tretje mesto. 23. januarja pa je v Sao Paulo zmagal pred svetovnim prvakom Jamesom Huntom in Avstrijcem Nikiyem Laudo. Reutemann ima sedaj 13 točk, 9 točk je zbral zmagovalec na tekmovanju v Buenos Airesu, Jody Schecter (Južna Afrika), 3., 4. in 5. mesto pa dele C. Pace (Brazil), J. Hunt (V. Brit.) in E. Fittipaldi (Brazil). Toda pot do naslova je še dolga, saj manjka še petnajst dirk...

SE O NOVOLETNI SKAKALNI TURNEJI. Na tretji skakalnici v Innsbrucku je zmagal Henry Glass (Vzh. Nemčija), drugi je bil švicar Steiner, tretji pa Innauer (Avstrija). Med slovenskimi skakalci je bil najboljši Nor-

čič, ki je zasedel 16. mesto, Loštrek 42., Dolhar pa 66. mesto.

Zaključna tekma novoletne skakalne turneje je bila v Bischofshofnu 6. januarja. Na tej tekmi je zmagal švicar Steiner z 220,4 točkami in s skokoma 96 in 98 m; drugi je bil Schnabl (Avstr.) z 217 točkami, tretji pa je bil skupni zmagovalec turneje Dannenber (Vzh. Nemčija), ki je zbral skupno 98,15 točk. Švicar Steiner je bil drugi z 911,7 točkami.

Slovenci so v Bischofshofnu zasedli naslednja mesta: Dolhar je bil 26. s 176,6 točkami in s skokoma 84,5 in 87,5. Loštrek je bil 31., Norčič 34., Demšar pa 67. — V skupnem seštevku turneje je Norčič na 29. mestu, Loštrek na 40., Dolhar na 45. in Demšar na 70. mestu. Vseh nastopajočih skakalcev pa je bilo 72.

IZZA ŽELEZNE ZAVESE

„Zakaj le imajo v komunističnih državah na voliščih po več kabin za eno samo listo?“

„Da volivec vsaj kabino lahko svobodno izbere.“

Prof. dr. JUAN JESUS BLASNIK

Specialist za ortopedijo in travmatologijo

Marcelo T. de Alvear 1241, pta. baja Capital Federal Tel. 41-4413

Ordinira v torek, četrtek in soboto od 17. do 20. Zahtevati določitev ure na privatni telefon 628-4188.

ESLOVENIA LIBRE

Editor responsable: Miloš Star-

Redacción y Administración:

Ramón L. Falcón 4158

1407 Buenos Aires

Argentina

T. F. 69-9503

Uredniški odbor:

Miloš Stare, Pavel Fajdiga,

dr. Tine Debeljak, Slavimir Batagelj

in Tone Mizerit

Correos Argentinos Central (B)	FRANQUEO PAGADO Concesión N° 5775
	TARIFA REDUCIDA Concesión N° 382

Registro Nacional de la Propiedad Intelectual N° 1.311.428

Naročnina Svobodne Slovenije za l. 1977 za Argentino: \$ 3.500.— (350.000), pri pošiljanju po pošti \$ 3.600.— (360.000); ZDA in Kanada pri pošiljanju z avionsko pošto 24 USA dol.; obmejne države Argentine 18 USA dol.; Avstralija 30 USA dol.; Evropa 27 USA dol.; ZDA, Kanada in Evropa za pošiljanje z navadno pošto 18 USA dol.

Talleres Gráficos Vilko S.R.L., Estados Unidos 425, 1101 Buenos Aires, T. E. 33-7213.

„Kakšna je razlika med zapadno-evropsko in sovjetsko pravljico?“

„Zapadnoevropska začne: Nekoč je bilo... sovjetska pa: Nekoč bo...“

SLOGA OPOZARJA

Posmrtninska podpora ob smrti člana Sloge znaša \$ 60.000.— (pesos m/n 6.000.000.—), če je imel član vsaj 6 mesecev pred smrtjo vloženih v Slogi:

\$ 5.000.— do 30. leta starosti,

\$ 10.000.— od 31. do 50. leta starosti,

\$ 15.000.— od 51. leta starosti naprej.

Naložba je vedno na razpolago, prinaša lepe obresti, v primeru smrti pa je skupaj s posmrtninsko podporo takoj izplačljiva pokojnikovim svojcem. Podrobnejše informacije v naši pisarni:

Bartolomé Mitre 97, Ramos Mejía — med uradnimi urami ponedeljek, sredi in petek od 15. do 19. ure ali po telefonu 658-6574

Umrl je naš redni član

prof. dr. Srečko Baraga

Kot pisec zgodovinskih razprav, predvsem pa kot ustanovitelj slovenskega šolstva na Primorskem je zaslužno vstopil v slovensko kulturno zgodovino.

Slovenska kulturna akcija

Buenos Aires, 1. februarja 1977

Dne 21. januarja je v Clevelandu preminul slovenski pisatelj, gospod

Karel Mauser

iskren prijatelj našega Doma in naše mladine.

Molili bomo za pokoj njegove duše in ohranili v hvaležnem spominu njega in njegove besede.

Vztrajal je, da bi mi živeli.

Odbor slovenskega doma v Berazateguiju

RUTA 205 FTE. ESTACION
TEL. 295-1197

AVDA. 25 de MAYO 136

ALMAFUERTE 3230
a 1 cuadra MunicipalidadAVDA. PAVON/H. YRIGOYEN 8854/62
TEL. 243-2291/3058 (Entre Boedo y Sáenz)**EZEIZA****C. SPEGAZZINI****SAN JUSTO****LOMAS DE ZAMORA**

Opozarjamo, da imamo v Lomas de Zamora, v našem novem velikem lokalu, vedno na razpolago najfiniješe pohištvo.

Ludvik Puš

(92)

NA DOLGO POT

Ne mogel bi reči, da so bili vsi navedeni pogoji za lepo in prijetno vožnjo izpolnjeni. Naravne sile ki jim je barka na visokem morju na milost in nemilost izročena, so nam bile izredno naklonjene. Nebo je bilo jasno kot ribje oko ves čas z izjemo enega ali dveh dni, ko se je pooblačilo in je kazalo, da se bo razvila zračna nevihta z dežjem in viharjem. V resnici se je vse lepo mirno spremenilo v pohleven dež, grozeči oblaki so se razpršili in je spet posijalo dobrodejno jesensko sonce. Tudi jeznoriti Poseidon je le enkrat nekaj rogovilil po morskovi površini in jo skušal razburkati v morskoi orkan, pa se mu ni posrečilo. A že tisti valovi, ki so se mu posrečili, so bili viharni dovolj in visoki dovolj, da se je naš parnik en dan in eno noč toliko guncal po svoji dolžini, da ni bilo mogoče pristo, brez opore stati ne na sprednjem, ne na zadnjem koncu ladje. Opazovanje tega prizora je bilo nepopisno. Najlepše je bilo sedeti na krovu ob ograji na zadnjem koncu ladje, od koder je bilo videti priostreni krn sprednjega dela in opazovati boj med silno močjo modernega parnika in ogromno silo morskikh valov. Zaganjali so se v enakomernem ritmu drug za drugim nekoliko od strani v trup ladje, visoko dvignili njen krn, pljusknili obenj in se mogočno

razpršili. Naslednji trenutek se je prednji del globoko pogreznil, kakor bi se potopil na dno morja, zadaj nas je pa dvignilo visoko nad morskoi gladino. Komaj se je ogromno truplo nekoliko pomirilo in uravnalo, je prihrumel nov val in igra se je ponovila. Doživetek je bil, da mu je človek žrtvoval tudi preobračanje želodca, če to ni bilo toliko hudo, da bi se sprevrglo v pravo morskoi boleze. Jaz sem bil, hvala Bogu, med zelo redkimi na ladji, ki morskoi bolezi nismo poznali, pa naj se je ladja še tako gugalala. Bilo mi je sicer nekoliko neprijetno in želodec je opozarjal, da mu stvar ni všeč, a ostalo je pri tem. Zato sem si lahko privoščil opazovanje, kakor je zgoraj opisano, ne da bi bila na krovu kaka gneča.

Večina potnikov je med vožnjo na splošno trpela zaradi želodca velike težave in se ljudje mnogo prestali celo pri vožnji po mirnem morju. Vedno je namreč toliko zibanja, da ga občutljivi želodec enostavno ne prenese. Pravili so, ki so to mizerijo poskusili, da je neudobje pri morskoi bolezi tako veliko, da človek zgubi vsak smisel za še tako izredne naravne lepote. Zato smo bili redki, ki smo lahko gledali dvojni človekove tehnike s silami narave. A tisti, ki smo gledali, lahko damo pričevanje, da je bila igra veličastna.

Tisti dan in sledečo noč, ko smo na visokem morju zajadrali v viharen pas, se je tudi moja žena držala dobro. Ni je premagala morskoi bolezen, čeravno se ni najbolje počutila. Trdila je, da so ji pomagale tabletki, ki nama jih je dal ljubezniv lekarnar v Grohnu.

Sem oni dan močnega zibanja na krovu ladje od časa do časa tudi sam poiskal stekleničko z brinovcem in golt-nil požirek ali dva. Ne morem torej reči, da sem vzdržal brez vsake „medicini“, čerprav je bila zelo vsakdanja in najbolj splošno znana.

Ko smo na večer Poseidonove še ne končane igre z morskimi valovi legli k počitku, bi bilo vsaj nekaj ur mirnega spanja blagodejno vplivalo na izmučena telesa. Pa spanca ni bilo. Vkljub nemiru zaradi borbe z morskoi boleznijo mojih številnih sostonovalcev (ni pozabiti, da smo bili na vojaškem transportnem parniku), sem vendarle malo zadremal. Pa se je oglašilo in me je redno predramilo „zdihovanje“ ladje. V skoraj enakomernih presledkih se je njeno telo močno streslo, kakor da bi ga napadla huda mrzlica, potem je pa nekje v osrčju zahreščalo, kot bi se nalamljali debeli trami. Bilo je oddaljeno škripanje, pritajeno in skrivnostno, a kadar se je pojavilo, je človeka nehote obšla zana. Nimaš, kamor bi stopil na trdna tla, če bi se ladja nalomila in bi vanjo udrla voda...

Škripanje ni bilo plesna muzika in ni pustilo spati. Šele proti jutru se je razburkana morskoi gladina polegla, škripanje in stresanje se je nehalo, vse se umirilo, potniki smo utonili v globoko

spanje, ki je bilo sicer kratko, a blagodejno in osvežujoče.

Od tistega edinega nemirnega dneva in noči dalje smo polzeli po svetli gladini kot po latvici mleka.

Ni nam torej bil nenaklonjen morskoi bog in bi zatorej s te strani mogli uopravičeno reči, da je bila vožnja lepa in prijetna.

Potniki

Toda ozračje med potniki ni bilo toliko dobrohotno, tako prijazno in uslužno, da bi se mogel človek dobro počutiti. Je pravzaprav značilno, skoraj nerazumljivo, da nismo bili eden od drugega bolj prijateljsko razpoloženi, saj smo si bili po svoji usodi podobni kot krajecarji: vsi smo bili na enaki poti v tujo deželo, na poti ne hoteni in ne zaželeni, a neizogibni zaradi razmer v domovini. Vse nas so spremljali zelo podobni spremljevalci — domotožje in hrcpenča misel na dom in vse tam doma, na drugi strani pa moreča skrb, kako si bo mogoče v novem svetu ukrotiti novo življenje. Vmes so se vrvali spomini na komaj prestane tuge, bridkosti in težave zadnjih par let, ko so se ti potniki večidel potikali po raznih taboriščih, dočim smo se nekateri na svoj poseben način tolki skozi trdo begunsko življenje; na drugi strani so polnili glave teh ljudi najrazličnejši načrti, pomešani z upanjem na uspeh, morda celo na prodorno uveljavljanje v deželi, o kateri je šel glas, da je tam s sposobnostjo, voljo do napredka in zadostno

energijo nemogoče možno spremeniti v mogoče.

Pravim: vsi smo si bili torej po usodi podobni. Morda je ravno ta podobnost odbijala enega od drugega? Morda dejstvo, da so nas natrpali na to ladjo skoro iz vseh dežel srednje in vzhodne Evrope od Severnega do Sredozemskega morja, raznih narodnosti in jezikov? Jezikovni problem je brez dvoma igral svojo vlogo, težko se je bilo sporazumevati, posebno med ljudmi z nižjo izobrazbo, ki so prevladovali. Vsak od teh in podobnih dejavnikov je po svoje pripomogel, da je bilo med potniki več nerganja kakor dobre volje, več zajedljivih in pikrih besed kakor ljubeznive dobrohotnosti celo med ljudmi, ki so delili iste prostore in so si bili sosed.

Na ladji ni bilo Slovencev, razen naju in mladega duhovnika Karla, s katerim sva bila v stalnih in tesnih stikih. Bil je ljubezniv mlad mož, v čigar družbi bi nama bila vožnja mnogo kratkočasnejša, če bi revež ne bil strašno podvržen morskoi bolezi. Mučila ga je skoro brez prestanka vseh deset dni tako, da se je najrajši umaknil in se sam z njo boril. Morda je bil na našem transportu še kak Slovenec, ki nanj nismo naleteli ali pa se ni hotel izdati. Pač pa smo se veselili zabavne družine nekaterih mladih Hrvatov, namenjenih naravnost na pomarančne plantaže v Kaliforniji. Ti za morskoi nadloge niso veliko porajali, bili so zgovorni in zabavni fantje, ki so se lahko v svojem maternem jeziku z nami pogovarjali.

(Bo še)